

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti
universiteti rektori

Sh.Sirojiddinov

2023-yil “ ”

60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili) bakalavriat ta‘lim yo‘nalishining fanlar kesimida kasbiy kompetensiyalari
JADVALI

T/r	Fanning nomi	Fanning kodi	Fan qaysi kursda o‘qitilishi	Fan yordamida egallanadigan zaruriy kasbiy kompetensiyalar
60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili)				
Majburiy fanlar				
1.	O‘zbekistonning eng yangi tarixi	O‘EYT1204	2	<p>O‘zbekiston jahon sivilizatsiyasi taraqqiyotiga katta hissa qo‘shgan hududlardan biri, o‘zbek xalqi boy tarixiy o‘tmish va bebaho ma‘naviy merosga egaligi, mustaqillik yillarida O‘zbekiston Respublikasida yuz bergan muhim o‘zgarishlar, tub islohotlarning mazmun-mohiyatini ko‘rsatib berish va jamiyat hayotida, ijtimoiy turmush tarzida talabaning o‘rni, o‘zligini anglatish, shaxs, fuqaro maqomini tushunib yetishidan iborat.</p> <p>Boy tarixiy o‘tmish, xususan, o‘zbek davlatchiligiga tarixiy ekskurs uyushtirish, qarama-qarshiliklarga boy ziddiyatli XX asr tarixi mazmun-mohiyatini ochib berish, mustaqillikka erishish arafasida O‘zbekistonda yuzaga kelgan murakkab ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy vaziyat hamda mustaqillik yillarida davlat boshqaruvi, ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va ma‘naviy hamda boshqa sohalarda amalga oshirilgan islohotlarning mazmun-mohiyatini talabalarga to‘liq tushuntirib berish, ularni Vatanga sadoqat va muhabbat ruhida tarbiyalash hamda milliy g‘urur va iftihorni shakllantirishdan iborat.</p>
2.	Falsafa	FAL1204	2	<p>Talabalar dunyoqarashining umumlashgan tizimini yaratish va unda inson o‘rni ko‘rsatish, insonning dunyoga bo‘lgan bilish, ijtimoiy-siyosiy, ahloqiy, estetik va boshqa munosabatlarini shakllantirish hamda to‘g‘ri fikrlash mahoratini o‘rgatishdan iborat; talabalarning dunyoni bilish va uni o‘zgartirishga tanqidiy tafakkur nuqtai nazardan yondashuvi, tabiiy ilmiy bilimlarning ijtimoiy ahamiyati; texnika va texnologiyalarning inson pragmatik ehtiyojlariga javob sifatidagi evolyusiyasi; milliy qadriyatlar, madaniyat va ommaviy madaniyatning o‘zaro aloqasi va farqi, dunyoni bilish, haqiqatni anglashda amaliyot va faoliyat uyg‘unligini ta‘minlashning ahamiyati, to‘g‘ri fikrning ijobiy</p>

				<p>maqsadlarga yo'naltirishdagi o'rni; ta'lim falsafasi va falsafa ta'limining dunyoqarashni shakllantirishdagi o'rni, global korrupsiyaning sabablari, shakllarini bilish va ularga qarshi kurashish, dunyoviy bilim va malakalarni yangilanayotgan O'zbekistondagi islohotlar jarayonida to'liq namoyon qilish, ijtimoiy va professional mas'uliyatni va jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo'shish tuyg'usini shakllantirishdan iborat.</p>
3.	Dinshunoslik	DIN1204	2	<p>Talaba-yoshlar tafakkurida dinning mazmun-mohiyati, dunyoning diniy manzarasi, diniy va falsafiy qarashlarning o'zaro bog'liqligi, globallashuv va diniy jaryonlari hamda zamonaviy diniy harakatlar, diniy aqidaparastlik, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligaga salbiy ta'sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat. Diniy ta'limotlarning tarixi va rivojlanish bosqishlarini o'rganish, dinning asl mazmuni bilan uning soxta talqinlarini farqlash malakasini shakllantirish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekstremizm va terroizmning paydo bo'lish sabablarini aniqlash, va uning oqibatlarini ijtimoiy-falsafiy jihatdan tahlil qilish; - diniy va dunyoviy jarayonlarga nisbatan mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish, - diniy aqidaparastlikning profilaktikasi va unga qarshi kurashda egallangan nazariy bilimlarni amaliy hayotda qo'llash, - talabaning mustaqil ta'lim olishda egallangan bilimlardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.
4.	Sharq tillari (arab/fors tili)	SHT11-210	1,2	<p>"Sharq tillari" fanini o'rganish orqali arab-fors yozuvining o'ziga xos xususiyatlari, fors tilining asosiy grammatik kategoriyalarini o'zlashtirish bilan bir qatorda eski o'zbek yozuviga oid bilimlarini yanada mustahkamlaydi, shu bilan birgalikda mazkur fanni puxta egallash natijasida matnshunoslik, manbashunoslik, xattotlik, tarix, arxeologiya, o'zbek tilining tarixiy grammatikasi, o'zbek tili tarixi va qadimgi turkiy tilga oid bilim va ko'nikmalarini boyitadi, ma'naviy merosimiz hisoblangan qo'lyozma va toshbosma manbalarni o'qish, tahlil qilish hamda tadqiq etish ko'nikmalari shakllanadi, hozirgi o'zbek adabiy tilida uchraydigan forsiy o'zlashmalarni ilmiy tahlil qilish salohiyatiga ega bo'lish bilan birga fanga daxldor bo'lgan nazariy va amaliy bilimlar haqida tasavvur va bilimga ega bo'ladi.</p> <p>Arabiy yozuvda yozish va o'qiy olish, ijtimoiy mavzularda suhbatlasha olish, gazeta ya jurnallarni mutolaa qilish, manbalar bilan ishlash, arab imlosidagi qo'lyozma va toshbosmalarni o'qish, o'zbek tilidagi forsiy o'zlashmalarni tahlil qila olish, ilmiy axborotlar bilan ishlash, ilmiy faoliyatlari jarayonida zarur bo'lgan asliy manbalardagi kerakli axborotlardan foydalanish malakasiga ega bo'ladi</p>

5.	Axborot texnologiyalari	AT1105	1	Talabalarni zamonaviy axborot tizimlarining nazariy va uslubiy asoslari bilan tanishtirish. Fanni o'rganish doirasida talabalarda dasturiy vositalar bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalar shakllanadi. "Axborot texnologiyalari" fani o'z ichiga elektron hujjatlar, ularni yaratish va qayta ishlash; kompyuter tarmoqlarini qurish tamoyillari; turli dasturiy qobiqlarda kompyuter yordamida loyihalash tizimlaridan foydalanish; kasbiy yo'nalishdagi vazifalarni bajarishni o'rganishni oladi.
6.	O'zbek folklori	O'F1105	1	Xalq og'zaki ijodi namunalarining sinkretik san'at sifatida xalq ma'naviy hayotida muhim o'rin tutishini, unda o'zbek xalqining asrlar davomidagi ijtimoiy, maishiy, madaniy hayoti o'zining badiiy ifodasini topganligi, o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari va ularning janrlar tarkibi, o'ziga xos xususiyatlari bo'yicha ilmiy-nazariy ma'lumot berish, o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari bilan tanishtirish, folklor namunalarini to'plash va tahlil qila olish ko'nikmasini shakllantirish.
7.	Tilshunoslik nazariyasi	TN11,7 10	1,7	"Tilshunoslik nazariyasi" fani ushbu fanning vujudga kelishi va rivojlanishi; tilning ijtimoiy tabiati, ijtimoiy vazifalari, til sathlari, tilshunoslik fani bo'limlari, tilshunoslikda faol qo'llanadigan terminlar, tilshunoslik fanining tarixi, tilshunoslik maktablari va yo'nalishlari, tilshunoslik metodlari, lisoniy universalialar, lingvistik ta'limotlar va til strukturasi haqida bilim beradi. Tilning grammatik strukturasi, til va jamiyat, til va tafakkur munosabatlari, til birliklari, nutq birliklari, til birliklari o'rtasidagi munosabatlar haqida tasavvur hosil qilinadi.
8.	Adabiyotshunoslik nazariyasi	AN11,7 10	1,7	Dastlabki adabiy-nazariy tushinchalar, adabiyotshunoslikning tarliqiy qismlari, badiiy ijod qonuniyatlari, adabiy tur va janrlar poetikasi, badiiy asarni qabul qilish va talqin etishning ilmiy-estetik mezonlarini atroflicha o'rganiladi.
9.	Davlat tilida ish yuritish	DTIY1105	1	Hujjatchilik tarixi, xususan, sharq hujjatchiligi, hujjat turlari va ish yuritish asoslari, hujjat tili va uslublari haqida bilim beradi. Davlat tilida yoziladigan har qanday huquqiy-meyoriy hujjatlarni shakllantirish va tahrir qilish ko'nikmalariga ega bo'lishlariga erishiladi
10.	Hozirgi adabiy jarayon	HAI1205	2	Hozirgi adabiy jarayonda yuz berayotgan yangilanishlar, taraqqiyot tamoyillaridan xabardor bo'lish, yaratilayotgan asarlarni janr, mavzu va g'oya hamda nazariy tushunchalarga bog'lagan holda tahlil va tanqid qila olish.
11.	Hozirgi o'zbek adabiy tili	HO'AT13-411	3,4	Hozirgi o'zbek adabiy tilining shakllanishi, tarixiy ildizlari, dialektal asosi, taraqqiyotini belgilovchi lingvistik va ekstralingvistik omillar bilan tanishtiradi; hozirgi o'zbek adabiy tilining "Fonetika va fonologiya", "Leksikologiya", "Frazologiya", "Leksikografiya", "Morfemika va so'z yasalishi", "Morfologiya", "Sintaksis" bo'limlariga oid nazariy bilimlar bilan qurollantiradi, nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq eta olish, o'zbek tili birliklarini nutqda o'z o'rnida, maqsadli qo'llash ko'nikmasini shakllantirishga

				yordam beradi.
12.	Kompyuter lingvistikasi	KL1305	3	Kompyuter lingvistikasi – sun'iy intellekt tizimlarini yaratishda intellektual jarayonlarni matematik va kompyuter modellashtirish sohasidagi fan bo'lib, u tabiiy tillarni tavsiflash uchun matematik modellardan foydalanishni o'rganadi. Kompyuter lingvistikasi tabiiy tilni qayta ishlash muammolarini o'rganadi. Kompyuter lingvistikasi mutaxassislari faoliyat sohasi lingvistik axborotni qayta ishlash algoritmlari va amaliy dasturlarini ishlab chiqishdan iborat.
13.	O'zbek adabiyoti tarixi	O'AT13-5 15	3,4,5	O'zbek mumtoz adabiyotining milliy madaniyatimiz tarixi va takomilidagi o'rni, adabiy hodisalar, adabiy janrlarning shakllanishi va takomili, tarixiy-adabiy jarayonning taraqqiyot qonuniyatlari va ijtimoiy muhit bilan bog'liqligi, milliy uyg'onish davri o'zbek adabiyoti shakllanishining ijtimoiy-tarixiy va adabiy-estetik omillari, yangicha adabiy-estetik tafakkurning yuzaga kelishi sharoiti va sabablariga xos xususiyatlaridan ta'lim beradi.
14.	Jahon adabiyoti	JA12-3 10	2,3	Jahon adabiyoti tushunchasi, ilmiy-nazariy kriteriyalari, tarixiy shakllanish omillari, davrlari, tipologiya masalalari, Sharq va G'arb adabiyotidagi spesifik umumiylik va individuallik masalalarini o'rganadi; Qadim Shumer, Hind, Misr, Xitoy, Turk, Eron va Yunon adabiyotiga xos miqlar, og'zaki va yozma adabiyot namunalari, ularning janr xossalari xabardor bo'ladi; epos syujeti, kompozitsion xususiyatlari, obrazlar tizimining tarixiy asoslari, dramatik tur genezisi, qadim lirikaning poetik kanonlari, qadimgi romanlar badiiyati, epos va boshqa janrlar bilan poetik aloqadorligi haqida nazariy bilimlarni egallaydi; adabiy oqim, ijodiy metodlar mohiyatini tushunish malakasiga ega bo'ladi.
15.	O'zbek dialektologiya si	O'D1406	4	O'zbek shevashunosligi tushunchalari, o'zbek tili qipchoq, qarluq, o'g'uz lahjalarining fonetik, leksik va grammatik, transkripsiya xususiyatlarini, shevalarni tasniflash tamoyillari hamda usullarini bilish
16.	Navoiyshunoslik	NSH14-5 10	4,5	Alisher Navoiyning fenomeni, shaxsiyati, hayot yo'li, tafakkur dahosi, o'zbek tili va adabiyoti, millat madaniyati rivojiga qo'shgan hissasi, ilmiy va ijodiy faoliyati, o'zbek davlatchiligi va ma'naviyati tarixida tutgan o'rni, Navoiy asarlarining o'rganilish tarixi, mazmun-mohiyati, adabiy merosining vazn xususiyatlari, badiiy nasr stilistikasi, ramz, timsol va obrazlar mohiyatini anglash, Navoiy asarlari tili, forsiy merosining badiiyati, ilmiy-filologik, tarixiy, irfoni, diniy-falsafiy asarlarining o'ziga xos jihatlari, ma'no qatlamlari, o'zbek va jahon adabiyotining keyingi rivojiga ko'rsatgan ta'siri bilan bog'liq masalalar haqida bilim beriladi.
17.	O'zbek tili tarixi	O'TT15-6 09	5,6	O'zbek tilining bir necha yuz yillik shakllanish va taraqqiy etish dinamikasini kuzatish, davrlar osha yetib kelgan qo'lyozma manbalar va ularning mavjud nashrlaridagi ashyoviy materiallarga suyangan holda fonetik, morfologik,

				leksik hamda sintaktik xususiyatlari haqida bilim beradi. Tarixiy tilshunoslikning nazariy va amaliy masalalarini tahlil qilish, o'zbek tili tarixini davrlashtirish masalasiga munosabat bildirish, eski turkiy adabiy til va uning yodgorliklarini tavsiflash, eski o'zbek adabiy tili va shu tilda bitilgan yozma manbalarni tahlil qilish, o'zbek tilining fonetik, leksik, grammatik taraqqiyotiga doir ma'lumotlarni umumlashtirish, o'zbek adabiy tilining shakllanish va rivojlanish bosqichlarini tahlil qilish, o'zbek adabiy tilining qardosh turkiy tillar bilan munosabatini faktik material asosida yoritish ilmiy-nazariy ma'lumot berishdan iborat.
18.	Umumiy pedagogika	UPI505	5,6	Zamonaviy pedagogik fanining nazariy-tarixiy asoslari va o'qituvchi mahoratiga doir bilimlar bilan qurollantirish. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida belgilangan talablar asosida ta'lim-tarbiya jarayonini oqilona tashkil etish, pedagogik merosdan samarali foydalanish, real talim amaliyotida yuksak pedagogik madaniyat va texnikani namoyon eta olishga o'rgatish. Milliy va innovatsion pedagogik faoliyatni samarali tashkil tishga o'rgatish: o'quv-tarbiya jarayonini samarali boshqarish, o'quv-me'yoriy hujjatlar bilan ishlash hamda ta'lim olganlikni tashxis etish qoninuyat va tamoyillar bilan tanishtirish
19.	Umumiy psixologiya	UPS1604		"Umumiy psixologiya" umumiy psixologik bilimlarni shakllantirish, voqelik va jamiyatdagi voqea-xodisalarni shaxsning o'zida kechadigan jarayonlar va psixologik bilimlarni shakllantirish, ularni jamiyat xayotida umumiy psixologik xodisalar xolatlar va jarayonlarning moxiyatini taxlil etishga, shaxsning kamoloti va unga ta'sir ko'rsatuvchi omillar, uning individual psixologik xususiyatlari. Emotsional va irodaviy sifatlarini tahlil etish
20.	Yangi o'zbek adabiyoti	YO'A1304	6	Yangi o'zbek adabiyoti tarixining taraqqiyot tamoyillari, davr adabiyotini yuzaga keltirgan omillar, qonuniyatlar, o'ziga xos xususiyatlari o'rganish malakasi va bilimiga ega bo'lish; o'zbek adabiyoti taraqqiyotining asosiy yo'nalishlarini belgilash
21.	Qiyosiy adabiyotshunoslik	QA1304	6	Qadimgi sharq va g'arb adabiyotining mushtarak va o'ziga xosligini belgilash, jahon adabiy-estetik tafakkuriga doir eng sara asarlarni qiyosiy-tipologik aspektida o'rganish, tipologiya, adabiy aloqa, adabiy ta'sir, tarjimashunoslik, tarjima nazariyasi, tarjima amaliyoti kabilarning ilmiy kuzatish malakasiga ega bo'ladi.
22.	O'zbek tili va adabiyotini o'qitish metodikasi	OTAO'M13,4-10	6,7	"O'zbek tili va adabiyotini o'qitish metodikasi" o'qitishning eng qulay va zamonaviy metodlarini ta'limning turli bosqichlarida qo'llay olish to'g'risidagi, ona tili va adabiyot o'qituvchisining kasbiy faoliyatiga doir dastlabki bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish; bo'lajak o'qituvchilarga qo'yiladigan kasbiy talablar asosida ona tili fanini zamon talablari darajasida o'qitishning samarali shakl va usullari, metodlari hamda texnologiyalari haqidagi

				nazariy bilimlarni o'zlashtirish, ularni amaliyotga tatbiq qilishning pedagogik-metodik imkoniyatlari haqidagi bilimlar majmuidir.
23.	O'zbek tilshunosligi tarixi	O'TT 1405	7	O'zbek tilshunosligining taraqqiyot bosqichlari, ilmiy yo'nalishlar, maktablar, ilmiy paradigmalarning haqida ma'lumot beradi. Boshqa tilladagi ilmiy maktablarning ta'iri masalasiga oydinlik kiritiladi.
Tanlov fanlari				
24.	Aruz va mumtoz poetikaga kirish	AMPK 2305	3	"Aruz va mumtoz poetikaga kirish" fani talabalarga aruz vaznining o'ziga xos xususiyatlari, aruz tarixi haqida, aruz vaznining nazariy asoslari, qisqa, cho'ziq va o'ta cho'ziq hijolarning bir-biridan farqi, rukn va bahr tushunchalari, musta'mal bahrlar; mumtoz she'r shakllari, badiiy san'atlar. qofiya ilmi haqida ta'lim beradi.
25.	Turkiy xalqlar adabiyoti tarixi	TXAT 2305	3	Turkiy xalqlar adabiyoti, xususan, turk, ojarbayjon, qozoq, qirg'iz, turkman adabiyoti to'g'risida ma'lumotga ega bo'lish, bu xalqlar adabiyoti namoyandalari hayoti va ijodi, folklori yozma adabiyoti namunalaridan xabardor bo'ladi
26.	Badiiy matnning lisoniy tahlili	BMLT 2405	4	O'zbek tilshunosligida matn, xususan, badiiy matnning semantik-sintaktik va lingvistik mexanizmlari, o'zbek tilining mohiyati va uning yetakchi vazifalarining namoyon bo'lish qonuniyatlarini, o'zbek tilining badiiy imkoniyatlarini namoyon bo'lishi haqida ma'lumot beradi
27.	O'zbek adabiy tanqidi tarixi	O'ATT 2505	5	Munaqqidlar, adib-munaqqidlarning faoliyati, adabiy tanqidchilikdagi janrlar va uslublar masalasi tadqiq qilish orqali tanqidiy qarashni shakllantirish
28.	Sotsiolingvisti ka	SOTL 2605	5	Til va jamiyatning o'zaro uzviy munosabati, tilning falsafa, ijtimoiy psixologiya, etnografiya bilan bog'liq jihatlari, tilning ijtimoiy tabiatini tahlil qiluvchi soha ekanligi, tilning ijtimoiy tabiatini yoritishda tarixiylik, hayotiylik, me'yoriylik, hududiylik mezonlariga amal qilish omillari bilan tanishtiradi; tilshunoslik nazariyasi faniga oid nazariy bilimlar bilan qurollantiradi, nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq eta olish, o'zbek tili birliklarini nutqda o'z o'rnida, maqsadli qo'llash ko'nikmasini shakllantirishga yordam beradi.
29.	O'zbek terminologiya si	O'T 2705	6	O'zbek terminologiyasining shakllanish va taraqqiy etish bosqichlari, o'z va o'zlashgan qatlam leksikasiga oid dastlabki bilimlar beriladi. Lug'at bilan ishlash, terminlarni amaliy tahlil qila olish, leksema va termin o'rtasidagi farqlarni bilishi nazarda tutilgan.
30.	O'zbek mifologiyasi	O'M2705	7	Turkiy miflarning paydo bo'lishi tarxi, rivojlanish jarayoni, mifologik obrazlar tahlili, bugungi kun xalq og'zaki ijodidagi ko'rinishlari tahlillar asosida ko'rsatiladi
31.	O'zbek tili stilistikasi	O'TS2705	7	O'zbek tilining uslublari, ularning qo'llanilish doirasi, o'ziga xos xususiyatlari, o'zbek adabiy tili bilan munosabati masalalari haqida bahs yuritiladi.

ToshDO'TAU o'quv
ishlari bo'yicha prorektori

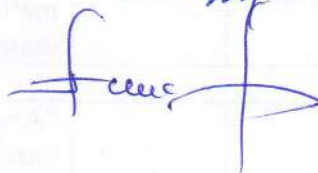
S. Normamatov

O'quv-metodik bo'lim boshlig'i

V. Nazarov

O'zbek filologiyasi fakulteti dekani

B. Abdushukurov